

Vuoden palkitut

Palkitut tutkimukset, hankkeet ja toiminta vahvistavat aikuiskasvatuksen ääntä yhteiskunnassa.

VUODEN TIEDEARTIKKELI

Rohkea avaus myöhäisiän tutkimukseen

”TYÖIÄN OHITTANEILLE tulee tarjota yhä monipuolisempia harrastus- ja koulutusmahdollisuuksia, sillä oppiminen jatkuu läpi elämän”, *Aikuiskasvatuksen* toimituskunnan palkitsevat tutkijat **Tuulikki Laes** ja **Laura Kiuru** esittävät.

Aikuisbänditoiminta on osa suomalaista uudistuvaa musiikkikasvatusta ja vaihtoehto perinteisille myöhäisiän harrastuksille. Se on pedagogisesti tavoitteellista, soitinopetukseen keskittyvää ja esiintymisiä oppimiskokemuksina painottavaa.

Palkitussa tiedeartikkelissaan ”Identiteettityöskentely aikuisbändissä – myöhäisiän oppimisen kampaailu ja esiintymisen tarjoumat” Tuulikki Laes ja Laura Kiuru tarkastelevat ikääntyneiden taidekasvatusta.

”Tiedeartikkeli on rohkea ja rohkaiseva avaus aktiivisen ikääntymisen tutkimuksessa ja aikuisten uuden oppimisen ja harrastamisen tutkimuksessa”, *Aikuiskasvatuksen* toimituskuntalaisten muodostama raati toteaa.

Palkitussa tiedeartikkelissa raportoitava tutkimus on osa Suomen Akatemian ”Musiikkikasvatuksen muutospolitiikka ikääntyvässä yhteiskunnassa -hanketta”, jossa Laes toimi tutkijatohtorina vuosina 2019–22.

TUTKIJOIDEN KEKSELIAÄT MENETELMÄT

Raati kiittää Laesta ja Kiurua innovatiivisuudesta tutkimusmenetelmän valinnassa. Tutkimustaan varten

he haastattelivat bändiläisiä ja videoivat esiintymislanteita. Useimmat osallistujat olivat alkeisoppijoita, iältään 71–81-vuotiaita.

Aineistonsa valossa tutkijat tarkastelevat bänditoimintaa transformatiivisen eli uudistavan oppimisen tilana.

”Tutkimuksessa sovelletaan taitavasti transformatiivisen oppimisen ideaa ja tuodaan mukaan uudenlaista teoretisointia sosiaalisen tunnustamisen ja tarjouman käsitteillä”, raati lausuu.

Sosiaalisella tunnustamisella ja tarjoumillla Laes ja Kiuru viittaavat mahdollisuuksiin tuoda omaa osaamista esiin ja saada sille arvostusta esimerkiksi keikoilla. Oppiminen ja julkiset esiintymiset luovat myöhäisikäisille mahdollisuuksia rakentaa omaa identiteettiään uudelleen niin musiikin oppijana kuin yhteiskunnan toimijana.

Merkityksellistä on sekin, että musiikki rakentaa sukupolvien välisiä siltoja.

”Keikoilla myöhäisikäisiä soittajia tulevat kuuntelemaan kaikenikäiset, ja osallistujat kokevat saavansa mahdollisuuden näyttää, että tällaistaikin voi vanhana tehdä”, tutkijat sanovat.

OPPIMINEN JATKUU LÄPI ELÄMÄN

”Työiän ohittaneille tulee tarjota yhä monipuolisempia harrastus- ja koulutusmahdollisuuksia, sillä oppiminen jatkuu läpi elämän. Opetus- ja kulttuurialan instituuti-

oilla on velvollisuus vastata yhä monipuolisemmin nopeasti ikääntyvän yhteiskunnan tarpeisiin”, Laes ja Kiuru esittävät.

Erittymisen tärkeä viesti on Suomessa, joka on yksi Yhdistyneiden kansakuntien (YK) määrittämiä superikäntyviä maita.

Ikä voi tuoda mukanaan oppimisen hidasteita, kuten näön tai kuulon rappeumia, ja niiden myötä turhautumisen tunteita, kun taidot eivät kartu kuten nuorena. Oppiminen on kuin kamppailua, jossa vaihtelevat epäonnistumisen ja onnistumisen kokemukset. Niitä ei saa tutkijoiden mukaan ohittaa, vaan moniammatillisella ja räätälöidyllä ohjauksella oppijaa tuetaan esteiden yli.

RÄÄTÄLÖIDYLLÄ OHJAUKSELLA YLI ESTEIDEN

Tutkimuksen avulla on mahdollista kehittää uusia ratkaisuja, joilla tuetaan elinikäistä oppimista ja toimijuutta. Määrätietoinen opiskelu näet edistää tutkitusti esimerkiksi elämänhallintaa, minäpystyvyyttä, elämän tarkoituksellisuuden kokemusta ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta.

”Kun on musiikki mukana, niin minusta tämän elämänvaihe on ihana, ja bänditoiminta vaikuttaa siihen tietysti. Ainahan kehittyä, kun on jossakin mukana”, eräs tutkimukseen haastateltu harrastajamuusikko vahvistaa asian.

Ikääntyvien musiikkikasvatukseen paneutuva tiedeartikkeli vahvistaa Aikuiskasvatuksen monitieteistä otetta musiikkikasvatuksella: Musiikin tohtori Tuulikki Laes toimii akatemiaturkijana Taideyliopistossa. Musiikin ja kasvatustieteiden maisteri Laura Kiuru työskentelee musiikin lehtorina Helsingin Grundskolan Norsenissa ja on opettanut musiikin didaktiikkaa Helsingin yliopistossa.

LISÄÄ AIHEESTA

Laes, T. & Kiuru, L. (2023). Identiteettityöskentely aikuisbändissä: Myöhäisiän oppimisen kamppailu ja esiintymisen tarjoumat. *Aikuiskasvatus*, 43(1–2), 55–69. <https://doi.org/10.33336/aik.127920>

Laes, T. (2024) Elinikäinen taidekasvatus luo kestävää kulttuurihyvinvoinnin politiikkaa. Blogiteksti. <https://aikuiskasvatus.fi/blogi/elinikainen-taidekasvatus-luo-kestavaa-kulttuurihyvinvoinnin-politiikkaa>

Tutkijat Laura Kiuru ja Tuulikki Laes sekä päätoimittaja Ulpukka Isopahkala-Bouret.

Raadin perustelut

Aikuisbänditoiminta on osa suomalaista uudistuvaa musiikkikasvatusta ja vaihtoehto perinteisille myöhäisiän harrastuksille.

Tiedeartikkelissa tarkastellaan ikääntyneiden bänditoimintaa transformatiivisen oppimisen tilana tarjoumien ja sosiaalisen tunnustuksen näkökulmasta. Se on rohkea ja rohkaiseva avaus aktiivisen ikääntymisen tutkimuksessa ja tärkeä kontribuutio aikuiskasvatustieteelliseen myöhäisiän tutkimukseen.

Tekijät haastavat käsityksiä ikääntyvien harrastuksista sekä opiskelijaidentiteetin että yhteiskunnallisesta näkökulmasta.

He kiinnittävät ansiokkaasti aikuisbänditoiminnan laajemmin ikääntyvien elämänsäkaareen.

Tekijät soveltavat taitavasti transformatiivisen oppimisen ideaa ja tuovat mukaan uudenlaista teoretisointia sosiaalisen tunnustamisen ja tarjouman käsitteillä. Haastatteluaineistoon perustuva tutkimus on innovatiivinen menetelmältään, sillä siinä on taitavasti hyödynnetty videosimuloituja haastatteluja.

Ainejärjestö Emile

Jyväskylän yliopiston kasvatustieteen ja aikuiskasvatustieteen opiskelijoiden ainejärjestö Emile ry on 50-vuotias ainejärjestö, joka kattaa myös Jyväskylän yliopiston ohjausalan opiskelijat ja kasvatustieteiden kansainvälisen maisteriohjelman opiskelijat. Järjestö toimii tutkinto-ohjelmien ja tieteenalojen rajoja ylittäen ja tuo yhteen aikuiskasvatustieteen kentällä toimivat koulutusjohtamisen, koulutuspolitiikan, ohjauksen, kasvatustieteen ja aikuiskasvatustieteen opiskelijat.

Toiminta on kansainvälistä, sitoutunutta kaksikielisyyteen ja kulttuurisen monimuotoisuuden huomioivaa. Järjestöllä on monipuoliset yhteistyöverkostot. Sitä kuvaavat yhteiskunnallinen vaikuttaminen sekä aktiivinen osallistuminen tutkinto-ohjelman opetussuunnitelman kehittämiseen ja ope-

tusohjelman toteuttamiseen. Toiminnassa ansiokasta on ainejärjestötoiminnan aktiivinen strateginen kehittäminen vuosittain vaihtuvan, jäsenistön äänestämän hallituksen johdolla. Kehittäminen on ollut poikkeuksellisen monipuolista, innovatiivista ja avointa etenkin viestinnäsä, koulutuspolitiikassa, sosiaalipolitiikassa, tapahtumissan ja hallinnossa. Avoin, kehittyvä ja turvallinen ainejärjestö tarjoaa opiskelijoille erinomaisen toiminta- ja oppimisympäristön. Se on näköalapaikka korkeakoulutuksen kenttään, tieteenalan ammatillisen identiteetin rakentamiseen sekä aikuiskasvatustieteen keskeisten arvojen toteuttamiseen. Toimintaa ohjaavat yhteisöllisyyden, auttavaisuuden, luotettavuuden, yhdenvertaisuuden ja opiskelijalähtöisyyden arvot.

Aikuiskasvatuksen Killan työelämätiimi

Aikuiskasvatuksen Kilta ry (AKK) on Helsingin yliopiston piirissä toimiva järjestö, jonka toiminta-ajatus on aikuiskasvatustieteen tunnetuksi tekeminen, opiskelun ja työelämän välisen vuorovaikutuksen edistäminen sekä verkostoituminen kasvatuksen parissa toimivien kanssa.

Killan työelämätiimi on pitkäaikaisesti vahvistanut alan ja opiskelijoiden tunnettavuutta. Yritysyhteistyöllä se on luonut

aktiivisia siteitä työelämään ja tukenut opiskelijoiden osaamisen ja ammatillisen identiteetin kehittymistä monipuolisilla koulutuksilla. Vuosittainen työelämäkuukausi tarjoaa opiskelijoille mahdollisuuden tutustua organisaatioihin, avartaa käsitystään alasta ja luoda yhteyksiä alan ammattilaisiin. Alumnitoiminnallaan tiimi vahvistaa entisten ja nykyisten opiskelijoiden välisiä sidoksia.

AIKUISKASVATUKSELLINEN TEKO

Oppimisen ja sivistyksen tiedekeskus Soppi

Kansanvalistusseuran perustama Soppi avautui yleisölle elokuussa 2022. Sivistyksen ja oppimiseen pureutuva tiedekeskus on ainutlaatuinen innovaatio. Se kertoo sivistyksen historiaa eurooppalaisesta sivistyskäsitteestä kohti tulevaisuutta. Sisällöt perustuvat tutkittuun tietoon ja ne on tuotettu yhteistyössä laajan asiantuntijajoukon kanssa. Soppi käsittelee sivistystä laaja-alaisesti elinikäisen oppimisen, sivistyksen tasa-arvon ja kestävän elämän näkökulmista. Kohderyhmänä ovat opettajat, opiskelijat, päättäjät, kansalaisjärjestöt ja kaikki oppimisesta ja sivistyksestä kiinnostuneet.

Soppeen voi tutustua Kansanvalistusseuran tiloissa Helsingissä. Aukioloaikoina paikalla on opas, jonka kanssa voi keskustella

tiedekeskuksen teemoista. Sivistyksen teemavuonna 2024 Soppeen on mahdollista tutustua myös eri puolilla Suomea. Kiertonäyttely kiertää Tampereella, Turussa, Jyväskylässä, Joensuussa, Vaasassa ja Rovaniemellä. Sopen suppeampaan moduuliin voi tutustua Aikuiskasvatuksen tutkimuspäivillä.

Soppi on erityisen ajankohtainen meidän ajassamme. Sivistyksen merkitystä ei voi liikaa korostaa nykyisessä epävarmassa ja haastavassa maailmantilanteessa. Sen avulla on mahdollista selvittää vastassamme olevista viheliäisistä ongelmista. Soppi kertoo sivistyksen tarinan tiiviisti mutta kiinnostavasti ja tutkittuun tietoon perustuen. Se on visuaalisesti taitavasti koottu kokonaisuus.

Tiedekeskus Sopen tiimi Kristiina Andreasson ja Heidi Kinnunen.

Tunnustukset myönnettiin 8. helmikuuta Aikuiskasvatuksen tutkimuspäivillä Helsingissä.